

Verksamhetsrapport Klarälvens vattenråd 2019

Klarälvens vattenråd har under året arbetat med praktiska åtgärder i främst fyra projekt:

Projekt 2 Värmullen. Provfiske aug 2019

Projekt 3: Klamma älv: Damnutrivning Lankan

Projekt 4 Blysjön: Samråd med markägare om tillskapande av våtmark

Projekt 5 Musåsystemet – Elfiske 11 lokaler

Viktiga händelser

Vattenrådets arbete har bedrivits efter den mål- och verksamhetsplan med tillhörande budget som stämman antagit. Vi har, tillsammans med andra aktörer, under året framförallt arbetat i fyra delavrinningsområden: Värmullen, Upplunden/Klamma älv, Blysjön/Tångån samt Musån

Fyra styrelsemöten har hållits under året. Stämman hölls vid Slottet, Forshaga, med en god uppslutning. Efter information om Nationella planen (Fortum), Två länder en älv (länsstyrelsen) besökte vi Klarälvens hus och fick information om Sportfiskarnas arbete.

Två studiebesök har skett: I februari besökte vi Munkfors kraftverk och i november fick vi en intressant guidning vid den nya, högteknologiska, fiskodlingen vid Gammelkroppa.

Foto 1 Fortum guidar runt på anrika Munkfors kraftverk

Foto 2 Gammelkroppa– en högteknologisk fiskodling

I slutet av året blev vi av med vår hemsida och fick göra nystart.

Klarälvens Vattenråd har 94 medlemmar och 5 observatörer. Kommunerna längs älven, Hammarö, Karlstad, Forshaga, Munkfors, Hagfors, Torsby samt kommunalförbundet Värmlands kalkningsförbund är representerade i styrelsen. Kommunerna Kil, Filipstad och Sunne har vatten i vårt avrinningsområde och är medlemmar, men har avstått från representation i styrelsen. Värmlands länsstyrelse har en aktiv observatör i styrelsen. Alla fiskevårds(områdes)föreningar (49 st.) som har vatten i avrinningsområdet är medlemmar, varav sex är representerade i styrelsen (en styrelsemedlem kan representera flera). Alla företag som ingår i Klarälvens recipientkontroll är även med i vattenrådet. Markägarekonstellationer som Stora Enso, LRF, Fiskevattenägarna och Mellanskog – de två sista är representerade i styrelsen - samt flera konsultföretag med vattenarbete är medlemmar. Två företag med kraftverk i systemet är medlemmar: Fortum Sverige (representerad i styrelsen) och Bergfors kraft. Slutligen är flera bygdeföreningar och sju enskilda personer med i vår förening.

Avstämning av måluppfyllelse enl. programförklaringen

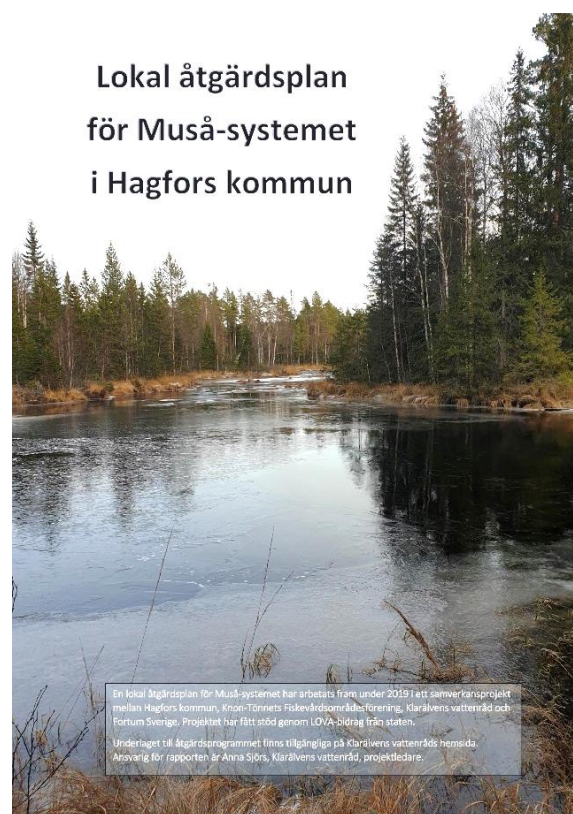
Stämman 2016 beslutade om 5 övergripande inriktningar på vårt arbete.

Mål 1: Klarälvens vattenråd ska ta aktiv del i små och stora projekt som utvecklar de unika laxarterna i Klarälven. Detta gynnar även fisketurism och annan besöksnäring kopplat till vatten i vårt vattenområde, vilket är en viktig grund för hållbar tillväxt i våra kommuner.

Uppfyllelse: Vi följt arbetet med Två länder – en älv, men tyvärr på avstånd. Vi har under året fått information om projektet vid två tillfällen.

Mål 2: Vattenrådet ska i första hand arbeta efter den prioritering av åtgärder som beslutades av stämman 2016. Projekten har i huvudsak inriktning på att ta fram och genomföra lokala åtgärdsplaner. Klarälvens vattenråd ska aktivt driva minst två sådana projekt varje år.

Uppfyllelse: Vi har under året arbetat fram två nya lokala åtgärdsplaner: Projekt 2 Värmullen samt projekt 5 Musån. Vi har arbetat med genomförande av tidigare åtgärdsplaner i Projekt 3 Upplundens AVR, fas 2 rivning av dammar, klart, fas 3 återetablering av öring påbörjat samt Projekt 4 Genomförande av åtgärdsplan Blysjöns AVR pågår.

Mål 3: Vattenrådet ska bistå länsstyrelsen i deras arbete med god förvaltning genom att skapa samverkansarenor bestående av kommunala tjänstemän, företag, enskilda och FVO.

Uppfyllelse: Länsstyrelsen har under året inte haft tid att ha den dialog med oss som vi önskat. Det gäller främst kring projekt 9, Svartån och projekt 6, Musån om kalkningen. Tyvärr gör deras arbetssituation så att de i arbetet med bedömningar vid statusklassningen inte har tid att lyssna så mycket på omgivningen bland annat vårt arbete, som man skall önska, vilket är olyckligt. Det minskar förtroendet och fördjupar klyftan mellan stat (expertkunskap) och landsbygd (erfarenhet). Det är inte de enskilda tjänstemännens fel, utan mer ett systemfel.

Mål 4: Styrelsen ska finna arbetsformer som långsiktigt utvecklar verksamheten. Det kan vara att koordinera arbetet över kommungränser, samverka med de lokala fiskevårdsområdesföreningarna och andra lokala aktörer och kommuner för att hjälpa dem driva prioriterade projekt. För att ett långsiktigt arbete ska kunna bedrivas önskar vi att en gemensam tjänst inrättas. Tjänsten ska vara en resurs till vattenrådet och arbeta med projekt inom hela avrinningsområdet. Tjänsten finansieras av vattenrådet, kalkningsförbundet och de ingående kommunerna.

Uppfyllelse: Vi har nu mycket god samverkan mellan vattenhandläggarna i fyra kommuner. Vi har under 2019 utvecklat detta samarbete. Vi har länge haft en aktiv samverkan med Hagfors och Forshaga kommuner som nu utvecklats även till Torsby och Karlstads kommun. Tyvärr har Hammarö kommun sparat bort tjänsten som hade ansvar för Klarälven. Under 2018–2019 har strävan att få till en gemensam tjänst legat nere på grund av det dåliga gensvar vi fick 2017. Diskussioner på Vattenrådets dag vid Acksjön i sept 2019 fick till följd att samordnarna i Värmlands vattenråd framgent ska ha regelbundna möten för att dryfta gemensamma problem. Länsstyrelsen är sammankallande.

Foto 3 Vattenrådets dag vid Acksjön blev en start för mer aktivt samarbete mellan Värmlands vattenråd

Mål 5: Målsättningen är att föreningens ekonomi ska kunna grundas på över åren förutsägbara intäkter. Vattenrådet ska därför aktivt arbeta för att uppmana staten att ge långsiktiga statliga bidrag till vattenråden.

Uppfyllelse: Vi har inriktning på att få våra medlemskommuner att gemensamt finansiera en tjänst, t.ex. under Kalkningsförbundet. Ännu inget resultat.

Uppföljning av Aktivitetsplan beslutad på stämman 2019

Arbetsuppgifter under perioden 2016–2021

1. Klarälvens vattenråd ska verka för att ned- och uppvandring av lax och öring i Klarälven kraftigt förbättras genom åtgärder vid Edsforsens kraftverk och Forshagaforsens laxfälla.
Uppföljning: Vi har fått information om Smoltprojektet på styrelsemöte, besökt Gammelkroppa laxodling men i övrigt inget arbete.
2. Biotopvårdsåtgärder i de områden där Klarälvs-lax och öring lekplatser gynnas (övre Klarälven) i enlighet med vår urvals-lista.
Uppföljning: Vi har i referensgruppen framfört att detta borde vara prioriterat för främst Klarälvsöringen. 2019 genomförde länsstyrelsen ett samrådsmöte kring detta där styrelsemedlem var representerad.
3. Informationsansvar för de projekt där vi inte är huvudman, men är aktivt drivande. *Det har hittills gällt Projekt 1 Acksjön och Projekt 2 Värmullen.*
4. Under perioden fram till 2021 ska vattenrådet arbeta med 10 projekt för att framlokala åtgärdsplaner i följande avrinningsområden
 - **Projekt 1 Acksjön**
Vattenrådet ska fortsätta ha ett informationsansvar under en tid framgent efter genomförandet av den åtgärdsplan vi tidigare upprättat. Uppföljning sker i samverkan med Fortum Sverige, Länsstyrelsen Värmland, Kalkningsförbundet, FVOF och Hagfors kommun. Vattenrådet ansvarar för att förmedla uppföljningsresultaten till allmänhet. **Genomförandet var klart 2018 och systemet har nu god ekologisk status!**
Uppföljning: Fortum har fotograferat med drönare och loggar vattenståndsnivåer. Kalkning har skett, tyvärr inget elfiske i älven i år. Värmlands Museum har tidsdaterat det brända älg/ren-ben man hittade vid en stenåldersboplats på den nygamla strandremsan. Benet är över 8000 år gammalt – vilket är en av de äldsta måltiderna som daterats i Värmland, en oväntad bieffekt av dammutrivningen.

Foto 4 Acksjön - tillbaka till stenåldern - står det på skylten som förklarar dammutrivningen

Vi har satt upp en skylt ute vid båthuset som förklarar varför stränderna är så kala och berättar om syftet med dammutrivningen.

Vi har sammanställt rapport 3 för 2019, som presenterades på mötet ute vid Acksjön på Vattenrådets dag i Värmland men inte träffat lokalbefolkningen år 2019.

- **Projekt 2 Värmullen (Hagfors)**
Framtagande av lokal åtgärdsplan för Värmullen. Vattenrådet har initierat projektet redan 2012, år 2017 beviljades LOVA-bidrag på dryg 1,5 Mkr. Huvudman är Hagfors kommun, som står för projektledning. Uddeholms AB har stor delaktighet i projektet.
Uppföljning: Projektet har pågått under 2017–2019 och är nu slutfört. Vattenrådet har haft informationsansvar och bekostat undersökningen av sjöns fiskbestånd och fiskhälsan. Ytterligare två LOVA-projekt startades upp under 2019 med bäring på Värmullen. Ett av dessa "Undersökning av bottenfauna i transekter i Värmullen" genomfördes under 2019 och blev det 100-rade LOVA-projektet i Värmland.
- **Projekt 3 Upplunden med tillflöden Klamma älv och Ögsjöälven (Hagfors)**
2017 beviljades vi 200 000 kr för genomförande av det lokala åtgärdsprogrammet som vi tagit fram., Fas 1 under två år. Det har inneburit bl.a. biotopförbättringar i Klamma älv, åtgärder vid tre vandringshinder, nät- och elfiske samt utsättning av flodkräfta. E_DNA (signal – flod och kräftpest) har undersökts i området 2018 under länsstyrelsens regi.
Uppföljning: Fas 2 genomfördes av Fortum under 2019 genom utrivning av fyra dammar utan kraftnytta. Vattenrådet var delaktig vid rivningen och har följt arbetet. Fas 3 innefattar återetablering av öring– den tidigare öringstammen har dött ut pga. försurning. Steriliserad ögonpunktad rom ska sättas i älven. I slutet av 2019 gjorde vi en inventering av de platser som bedöms vara aktuella. En ansökan om utsättning lämnades in i dec 2019.
- **Projekt 4 Tångån-Blysjön (Forshaga-Karlstad)**
Vattenrådet tog fram en åtgärdsplan som beslutades i maj 2017 på ett välbesökt öppet möte i Östra Deje. Genomförande sker som ett LOVA projekt 2018-höst 2020 under Kalkningsförbundets huvudmannaskap. Forshaga kommun står för projektledning.
Uppföljning: Vattenrådets insats är provfiske i Blysjön och e_DNA-analyser i Karsjön vilket genomförts under 2019. Vattenrådet är även delaktiga i provtagningar och är allmänt behjälpliga. 2019 har vi haft dialog med markägare kring två av de många markavvattningsföretag som finns i systemet. Målsättning är att bygga våtmarker främst för att förhindra att mer näring når Blysjön. Markägarna är försiktigt positiva. Projektet är försenat då det inte gått att få något möte med den största markägaren Stora Enso Silva, pga. deras omorganisation.
- **Projekt 5 Halgån (Hagfors, Torsby, Malung)**
Vår avsikt är att ta fram en lokal åtgärdsplan för systemet när kraftverket blir lagligförklarad. **Uppföljning:** Inget nytt, utöver att lagligförklaringen kommer att ske enl. den nationella planen år 2026?
- **Projekt 6 Musåsystemet (Hagfors)**
En lokal åtgärdsplan ska tas fram genom ett LOVA-projekt år 2019 på 165 000 kr.
Uppföljning: I stort sett slutfört, fattas tryck av rapporten. Arbetsgruppen har bestått av representanter för Hagfors kommun, Fortum Sverige, Knon-Tönnets FVOF samt Klarälvens vattenråd som även varit projektledare. Vi har elfiskat på 11 ställen i systemet, inventerat vägtrummor och andra vandringshinder och gjort förslag på biotoprestaurering (vilket är inlämnat till länsstyrelsen). Flera dammar i systemet saknar kraftnytta och kan bli föremål för utrivning. Vi har låtit göra en förstudie över dessa. Åtgärdsplanen redovisades på ett välbesökt öppet möte i Ekshärad. Upparbetad kostnad 156 000 tkr, ytterligare kostnad kommer 2020 för roll-upp, tryck och utskick av slutrapporten som ej var klar sista dec 2019.
- **Projekt 7 Mansån-Rannån (Sunne-Munkfors)**
2019 lagligförklarades dammen vilket överklagades av länsstyrelsen. Vi avvaktar utfallet. För att ta fram en lokal åtgärdsplan krävs aktivt intresse från Munkfors kommun m.fl. intressenter. **Uppföljning:** Inget arbete gjort 2019

- **Projekt 8 Fämtan (Torsby, Malung),**
Målsättning är att ta fram en lokal åtgärdsplan över Fämtanssystemet, vilket om vi lyckas blir det första i Torsby kommun och som även berör Dalarnas län.
Uppföljning: Ett stort arbete med att förankra vattenrådets arbetssätt i de olika FVOF och i kommunledningen i Torsby har skett. Vi gjorde en vattendragsvandring i Fämtans nedre delar våren 2019 tillsammans med berörda. Utifrån det och underlag från VISS har vi skrivit ihop en ansökan om LOVA-bidrag för att göra en lokal åtgärdsplan 2020-2021.
- **Projekt 9 Svartån.** Delar av Svartåns nedre lopp är naturreservat. Här finns två vandringshinder. Uppströms finns ytterligare fyra dammar. Ingen av dessa dammar har idag någon kraftnytta. Tidigare har vattenrådet sammanställt en rapport om problematiken i samråd med de berörda. Vi beslöt att fortsätta projektet som ett dialogprojekt för att försöka komma fram till bra åtgärder. Vi har sedan 2017 efterfrågat hos länsstyrelsen om anordnandet av ett sonderande möte där vattenrådet får framlägga läget. Syftet vore att klargöra statens inställning till de åtgärder som behöver genomföras.
Uppföljning: Ännu ingen respons från länsstyrelsen. Inget aktivt arbete gjort 2019.
- **Projekt 10 Tjärnsälvens vattensystem (Hagfors-Karlstad-Forshaga)**
Målsättning är att ta fram en lokal åtgärdsplan över Tjärnsälvens avrinningsområde, som är ett stort system med både kraftverk och höga naturvärden.
Uppföljning: Systemet har under 2019 inventeras inför kommande arbete. Planeringen är en två-stegs-raket: först inventeras området i form av ett LOVA-projekt 2020 vilket vi hösten 2019 har ansökt om. Vi har gjort bra förberedelser genom en lyckad vattendragsvandring med markägare, kraftinnehavare och berörda FVOF m.fl. hösten 2019. Steg två blir att skriva och söka LOVA-pengar för att förverkliga den.

Foto 5 Vattendragsvandringen i Tjärnsystemet tog lunch vid den nyanlagda dammen vid Älvsbacka – som reducerar näring från skog och hem och bidrar till biologisk mångfald.

5. Klarälvens vattenråd ska initiera och driva på de mindre åtgärder på en lista som har tillsänds varje kommun. De dammar som finns i Uvå-systemet som antingen saknar kraftnytta eller som inte har gällande dom har gjort att vi har aktualiserat en ny prioriteringsgrad av dessa system. Fortum har varit i kontakt med Hagfors kommun om detta. En av dessa är Hagälven.
6. Vattenrådet ska vara delaktig i dialogen med kalkningsförbundet vid ändring av kalkningsplanerna. Ännu ingen bra arbetsrutin för detta, även om kontakter har hållits. En översyn håller på att ske av länsstyrelsen, vilket vi hoppas få vara delaktiga i.

Ekonomisk rapport

Ekonomisk redovisning

Intäkter	Kr
Medlemsavgifter	0 kr
Samverkansbidraget	60 000 kr
Riktat bidrag till anordnandet av Vattenrådets dag	5 000 kr
Bidrag till projekt 5, Lokal åtgärdsplan Musån	165 000 kr
Summa intäkter	230 000 kr
Utgifter	
Lönekostnader	0 kr
Ersättning till styrelsemedlemmar för möten (reseersättning)	-1 406 kr
Administrativa kostnader, bank, WEBB, kontorsmaterial	-858 kr
Kostnader för möten, information och vattenrådets dag	-14 048 kr
<i>Projektspecifika utgifter</i>	
<i>Projekt 1 Acksjön</i>	-1 482 kr
<i>Projekt 2 Värmullen</i>	-1 913 kr
<i>Projekt 3 Upplunden/Klamma</i>	-96 637 kr
<i>Projekt 4 Blysjön</i>	-29 233 kr
<i>Projekt 5 Halgån</i>	0 kr
<i>Projekt 6 Musån (se även under redovisning av projektet, sid 6)</i>	-156 000 kr
<i>Projekt 7 Ranån</i>	0 kr
<i>Projekt 8 Fämtan</i>	-196 kr
<i>Projekt 9 Svartån</i>	0 kr
<i>Projekt 10 Tjärn</i>	-5 184 kr
Summa kostnader	-306 957 kr
Efter avdrag 70 000 kr (sen faktura, uppbokat 2018)	-236 957 kr
Årets rörelseresultat	-6 957 kr
Skatt för 2018, belastar årets resultat	-1 798 kr
Årets resultat	-8 755 kr
Kassa 20190101	79 598 kr
Kassa 20191231	19 608 kr
Upplupen kostnad ögonpunktad rom (redovisad under projekt 4)	-18 750 kr
Summa eget kapital vid årets slut	858 kr

Revision har skett av våra revisorer. Intyg finns.

Verksamhetsberättelsen godkänd av Styrelsen den 2020-03-05 § X